LEGEARTIS ИНГ-ПРО

ISSN 2406-1085

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

март 2021 / број 102 3/2021

Закон о спречавању злостављања на раду – дилеме у примени

- Кључни разлози за заштиту пословне тајне у ИТ индустрији (НДА УГОВОРИ)
- Прекид радног односа ради одласка у пензију и поновно радно активирање
- Закон о јавним набавкама – критеријуми за избор привредног субјекта
- Институт прокуре у Закону о привредним друштвима

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ • ГРАЂАНСКО ПРАВО • КРИВИЧНО ПРАВО • УПРАВНО ПРАВО • ПРИВРЕДНО ПРАВО • РАДНО ПРАВО • УНАКРСНИ ПОГЛЕД

Србија, Златибор, водопад Гостиље

Дивна

Здравет Воде Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

LEGEARTIS ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

www.legeartis.rs

ISSN 2406-1085
Година IX, број 102, март 2021.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:
Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:
Ана Фулетин

Сарадници:
Александра Михаиловић
Богдан Младеновић
Владимир Саичић
Драгана Марчетић
Жељко Албанезе
Милош Јовић
Ненад Цвјетићанин
Снежана Марјановић

Технички уредник:
Милена Станковић

Лектура:
Милица Радованчев

Графичка припрема:
Мирослав Арамбашић

Штампа:
Digital art, Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.] . - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014)- . - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Од оних који су највише на свету постигли својим изванредним идејама обично чујемо да је само важно да волимо оно што радимо и да не одустајемо од својих снова. Међутим, испоставља се да је веома битно и то у каквој средини радимо и стварамо, или како је то маркетиншки стручњак у компанији *Life & Work* Јан Хачинсон формулисао, са становишта послодавца: „Ангажовање запослених представља инвестицију у привилегију да се остане у послу." Пратећи део сваког пословања свакако је и појава злостављања на раду, односно мобинг, који не штети само запосленом као жртви мобинга, већ изузетно и послодавцу јер утиче на продуктивност самог радника, али и целог колектива. Судска пракса у датој области може да послужи не само стручњацима правне струке већ и другима као показатељ адекватног поступања, али и као помоћ у препознавању спорних ситуација, па зато у овом броју објављујемо пресек најновије судске праксе из поменуте области.

Осим тога, у овом броју наставља се серија текстова о Закону о јавним набавкама, с тим што су овај пут анализиране одредбе које се односе на критеријуме за избор привредног субјекта.

Пословна тајна има велики значај, нарочито у ИТ индустрији, при чему је улога уговора о поверљивости веома битна, што је и представљено у посебном тексту посвећеном заштити пословне тајне у оквиру рубрике „Привредно право". У истој рубрици издвајамо и текст о прокури, у ком су анализиране одређене недоумице и правне празнине које се односе на наведени институт, као и улога и значај прокуре, нарочито кад се узму у обзир неки други институти регулисани Законом о привредним друштвима.

У пракси послодавци често радно ангажују пензионере, па су у тексту у рубрици „Радно право" подробно размотрене све могућности поновног радног активирања корисника старосне, превремене старосне, инвалидске и породичне пензије.

Језичке особености прописа, са посебним акцентом на родно осетљив језик, представљене су у рубрици „Кад језик пресуди", док нас је предстојећи празник Дан жена подстакао да се позабавимо историјском основом 8. марта у рубрици „Поводом…".

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца" и „Регистар прописа донетих између два броја".

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:

- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

ИНГ-ПРО

Зашто баш PROPISI.NET?

- Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

WWW.**PROPISI.NET**

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

4 Закон о спречавању злостављања на раду – дилеме у примени

23 Прекид радног односа ради одласка у пензију и поновно радно активирање

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

30 Закон о јавним набавкама – критеријуми за избор привредног субјекта

ПРИВРЕДНО ПРАВО

37 Кључни разлози за заштиту пословне тајне у ИТ индустрији (НДА УГОВОРИ)

43 Институт прокуре у Закону о привредним друштвима

47 Примена Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

54 Заштита проналаска у иностранству

60 Нови подзаконски акти за примену Закона о заштити од пожара

63 Аутентична тумачења одредби Закона о спречавању корупције и Закона о високом образовању

РУБРИКЕ

64 Портал читалаца

71 Поводом Дана жена

91 Кад језик пресуди: Родно осетљив језик

100 Преглед прописа донетих између два броја

Закон о спречавању злостављања на раду – дилеме у примени

Приликом примене Закона о спречавању злостављања на раду, које траје десетак година, наишло се на одређене проблеме који су више или мање спретно превазилажени, али се о неким дилемама још увек расправља и у судској пракси и међу припадницима стручне јавности. У тексту који следи ауторке су направиле пресек новије праксе судова из дате области.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду
Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Закон о спречавању злостављања на раду (даље: Закон) донет је 2010. године, а ступио је на снагу деведесетог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику" бр. 36/10. од 2014. године и формирања нове мреже судова. За спорове засноване на том закону били су надлежни основни судови, и то већа која се баве радним споровима, да би од 2014. године прешли у надлежност виших судова. Још увек се поставља питање сврсисходности промене надлежности, посебно кад се има у виду да су судије које поступају у области радних спорова далеко искусније и обученије за дату врсту спорова, као и да свакако поседују више знања и искуства потребног за правилно одлучивање у тако осетљивим поступцима. Систематско праћење прописа и праксе из области радног права неопходно је за адекватну процену постојања злостављања и стављања у корелацију права радника са правима и обавезама послодаваца. **Поступање виших судова у наведеној области отежано је и због тога што исти немају специјализована већа која се баве само наведеном материјом, већ примењују више десетина разнородних материјалноправних прописа из других области**.

Закон о спречавању злостављања на раду има своју основу у међународним изворима права, а у начелу прокламује заштиту истих вредности. Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода нуди само општи оквир, док национална законодавства разрађују те опште принципе.

Осим тога, **Ревидирана Европска социјална повеља** („Сл. гласник РС – Међународни уговори" бр. 42/09) у члану 26. наводи да се, у намери да обезбеде ефективно остваривање права свих радника на заштиту достојанства на раду, стране уговорнице обавезују да при консултацијама са организацијама послодаваца и радника унапређују свест, информисаност и спречавање сексуалног узнемиравања на радном месту или у вези са радом и да предузму све одговарајуће мере за заштиту радника од таквог понашања, затим да унапређују свест, информисаност и спречавају понављано неприхватљиво или изразито негативно и увредљиво понашање против појединих радника на радном месту или у вези са послом, као и да предузимају све одговарајуће мере да заштите раднике од таквог понашања.

Уз то, **Резолуција Европског парламента од 26. 10. 2017. године о борби против сексуалног узнемиравања и злостављања у ЕУ (2017/2897(РСП)) (2018/Ц 346/25**) прокламује нулту стопу толеранције према таквим појавама и позива државе чланице да у оквиру својих законодавстава и надлежности предузму потребне мере за реализацију поменутог принципа.

Најзад, **Међународна конференција рада усвојила је 21. 6. 2019. године Конвенцију бр. 190 о насиљу и узнемиравању и припадајућу препоруку (бр. 206), али ту конвенцију наша земља још није ратификовала**.

Приликом примене Закона, која траје десетак година, наишло се на одређене проблеме који су више или мање спретно превазилаже-

за правилну комуникацију и поступање у складу са наведеним законом, а посебно руководећег кадра, омогућава избегавање ситуација које могу да се окарактеришу као мобинг.

Судска пракса стога може да послужи не само стручњацима правне струке већ и другима као показатељ адекватног поступања, али и као помоћ у препознавању спорних ситуација. О томе говоре и одлуке Европског суда за људска права. Тако је у предмету Европског суда за људска права **Барбулеску против Румуније**, одлучујући по представци бр. 61496/08, Велико веће у образложењу одлуке дало смернице за процену адекватног поступања послодавца. У конкретном случају радило се о надзирању мејл-преписке запослених, при чему ставови суда изражени у тој пресуди могу да се примене и на друге случајеве. Закључено је да **надзор радника** мора да буде сразмеран и ограничен, као и да радници морају да буду **упознати** са политиком поступања, о томе морају да буду **обавештени** лично и са тим морају да се **сагласе експлицитно**. Правила поступања морају да имају границу у **потребности и сразмерности** и то само у **циљу који је нужан за пословање**. Право послодавца је да несметано управља својим пословањем. Баланс између права запосленог и интереса послодавца мора да се оствари. Потребно је да надзор запослених буде временски и просторно ограничен, као и број људи који имају приступ резултатима. Поред тога, у поменутој одлуци наводи се и да разлози за надзор морају да оправдају такво поступање.

Прекид радног односа ради одласка у пензију и поновно радно активирање

Могућности и последице поновног стицања својства осигураника корисника старосне, превремене старосне, инвалидске и породичне пензије детаљно су размотрене у наставку.

Жељко Албанезе

ОПШТЕ НАПОМЕНЕ

Према одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС” бр. 34/2003, 64/2004 – одлука УС РС, 84/2004 – др. закон, 85/2005, 101/2005 – др. закон, 63/2006 – одлука УС РС, 5/2009, 107/2009, 101/2010, 93/2012, 62/2013, 108/2013, 75/2014, 142/2014, 73/2018, 46/2019 – Одлука УС РС и 86/2019 – даље: Закон о ПИО), **право на пензију остварује се после престанка осигурања**. Корисник пензије може поново да „уђе” у осигурање, али између одјаве са осигурања због пензионисања и нове пријаве на осигурање мора да прође најмање један (календарски) дан паузе.

Дакле, да би осигураник остварио право на пензију, а затим наставио да ради, услов је да између одјаве са осигурања због остваривања права на пензију и нове пријаве на осигурање због поновног радног ангажовања постоји најмање један дан паузе.

Након тог једног дана паузе, корисници старосне, превремене старосне, инвалидске или породичне пензије могу да се пријаве на стицање поновног својства осигураника у пензијском и инвалидском осигурању. При томе, сходно члану 10. Закона о ПИО,

осигураника по основу члана 11. т. 9) и 10) и члана 12. став 1. тачка 3) Закона обуставља се исплата породичне пензије након утврђивања стажа осигурања за период утврђеног стажа осигурања, односно кориснику породичне пензије који стекне својство осигураника по основу обављања:

- привремено-повремених послова по основу којих постане осигураник запослени (члан 11. тачка 9) Закона),
- привремених и повремених послова преко омладинских задруга које се у смислу Закона сматрају послодавцем, а има навршених двадесет шест година живота, односно без обзира на године живота ако није на школовању (члан 11. тачка 10) Закона), и
- уговора о делу, ауторског уговора и других уговора по којима за извршен посао остварује накнаду (члан 12. став 1. тачка 3) Закона),

обуставља се исплата породичне пензије након утврђивања стажа осигурања за период утврђеног стажа осигурања.

2) Сагласно ставу 4. члана 117. Закона, кориснику породичне пензије не обуставља се исплата породичне пензије у случају када је остварио уговорену накнаду на месечном нивоу у износу нижем од најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.

У првом наведеном случају породична пензија исплаћује се иако њен корисник обавља уговорне послове, па тек када их заврши и послодавац поднесе пријаву о окончању уговорног посла, Фонд ПИО утврђује, разменом података са Централним регистром, да ли је корисник породичне пензије стекао услове за остваривање стажа осигурања. Дакле кориснику породичне пензије у наведеним случајевима право на породичну пензију не престаје, већ се обуставља исплата, и то након утврђивања стажа осигурања за период утврђеног стажа осигурања.

У другом случају, према ставу 4. члана 117. Закона, јасно је прописано да се породична пензија не обуставља ако је накнада за уговорне послове ван радног односа исплаћена **у износу нижем од најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса**. Конкретно, у току календарске 2021. године у примени је најнижа месечна основица доприноса од 28.402,00 динара, што значи:

1) ако је са корисником породичне пензије уговорена и исплаћена месечна накнада за обављање, на пример, уговора о делу у износу мањем од (бруто) 28.402,00 динара, њему се неће обуставити породична пензија, али му се неће ни утврђивати стаж осигурања за период обављања уговорних послова;

2) ако је са корисником породичне пензије уговорена и исплаћена месечна накнада за обављање, на пример, уговора о делу у износу већем од (бруто) 28.402,00 динара, њему ће се обуставити породична пензија док обавља те уговорне послове, док Фонд ПИО не добије податке од Централног регистра да је поменуто лице одјављено са обављања уговорних послова, с тим што ће му се након завршетка уговорних послова утврдити стаж осигурања за период обављања уговорних послова, пошто му је допринос за ПИО на уговорену накнаду плаћен на основицу вишу од најниже законске основице доприноса.

Навели смо да најнижа основица месечно у 2021. години износи 28.402,00 динара, што значи да се у случају обављања уговорних послова у времену краћем од целог месеца, као упоредна величина примењује сразмерни износ месечне најниже основице, утврђене сразмерно за број дана у месецу када су обављани уговорни послови од стране корисника породичне пензије, у односу на пун месечни фонд дана.

3.3. Остале напомене

Уз наведене законске одредбе о радном ангажовању корисника породичне пензије, потребно је напоменути и следеће (ст. 5. и 6. члана 117. Закона и ПИО):

1) Ако се исплата породичне пензије обустави или ако право које припада појединим члану породице мирује, породична пензија се не одређује поново.

2) Ако се кориснику породичне пензије због запослења, односно обављања делатности по основу које је обавезно осигуран не исплаћује породична пензија која му припада, осталим члановима уже породице исплаћује се за то време породична пензија у висини која се одређује као да корисник пензије нема право на породичну пензију.

Закон о јавним набавкама – критеријуми за избор привредног субјекта

Критеријуми за избор привредног субјекта имају велику важност у поступцима јавних набавки јер представљају елиминациони фактор у поступку, тако да њихово неиспуњавање представља битан недостатак понуде. У тексту који следи детаљно су анализиране одредбе Закона о јавним набавкама које се односе на наведене критеријуме.

Милош Јовић,
експерт за јавне набавке

Обавезни основи за искључење представљају императив за све учеснике у јавној набавци, док опциони (остали) основи искључења то постају у случају да наручилац тако одлучи. С друге стране, за критеријуме за избор привредног субјекта наручилац се опредељује у складу са сопственом проценом, од набавке до набавке, у зависности од предмета јавне набавке, процењене вредности, очекиване конкуренције, значаја набавке, претходних искустава и др. Важно је да притом наручилац одређује критеријуме за избор привредног субјекта у поступку тако да се њима не дискриминишу понуђачи и да буду у логичкој вези са предметом јавне набавке.

Сврха прописивања критеријума за избор привредног субјекта јесте да се осигура и омогући њихово учешће у поступцима јавних набавки у складу са специфичностима предмета јавне набавке у конкретним ситуацијама, и то са становишта могућности и способности привредног субјекта да реализује конкретан уговор о јавној набавци, које су у вези са његовом компетентношћу, искуством, успешношћу и сл. Критеријуми за избор привредног субјекта слични су додатним условима за учешће у претходном закону, али садрже и многе разлике у односу на претходни период.

Приликом одређивања критеријума за избор наручилац може да захтева само ниво капацитета, који омогућава да привредни субјект буде способан да изврши уговор о јавној набавци. При томе критеријуми морају да буду у логичкој вези са предметом набавке и сразмерни предмету набавке. Ако наручилац одреди критеријуме за избор, дужан је да у јавном позиву одреди потребан ниво капацитета и одговарајуће начине њиховог доказивања.

Имајући у виду да критеријуми за избор привредног субјекта представљају елиминациони фактор у поступку јавне набавке, као и да њихово неиспуњавање представља битан недостатак понуде, јасно је зашто је важно да буду недвосмислено описани и дефинисани, да не буду дискриминаторски постављени и да буду у логичкој вези са предметом јавне набавке.

Наручилац у конкурсној документацији одређује критеријуме за избор привредног субјекта у погледу:
1. испуњености услова за обављање професионалне делатности;
2. финансијског и економског капацитета;
3. техничког и стручног капацитета.

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Наручилац може да захтева да привредни субјект докаже да је уписан у Регистар при-

податке о интернет адреси базе података, све потребне идентификационе податке и изјаву о пристанку, путем којих могу да се прибаве докази, односно изврши увид у доказе о испуњености критеријума за квалитативни избор привредног субјекта.

Како би се постигла ефикасност у примени и коришћењу изјаве, прописано је да привредни субјект може да користи изјаву о испуњености **критеријума коју је већ користио у неком претходном поступку јавне набавке**, ако потврди да иста садржи и даље исправне податке.

Наручилац је дужан да пре доношења одлуке у поступку јавне набавке захтева од понуђача који је доставио економски најповољнију понуду да у примереном року, не краћем од пет радних дана, достави доказе о испуњености критеријума за квалитативни избор привредног субјекта (члан 119. ЗЈН-а), који се достављају у неовереним копијама.

Изузетак представљају набавке чија је процењена вредност једнака или нижа од 5.000.000 динара. У предметним поступцима наручилац није дужан да пре доношења одлуке у поступку јавне набавке уопште захтева од понуђача који је доставио економски најповољнију понуду да достави било какве доказе.

Тај изузетак представља потенцијални ризик јер оставља могућност несавесном привредном субјекту да формално испуни критеријуме за квалитативни избор, давањем изјаве која не одговара стварном стању. Како наручилац и у поступцима поменутих вредности може да позове понуђача који је доставио економски најповољнију понуду да у примереном року, не краћем од пет радних дана, достави доказе, препорука је наручиоцима да доказе траже и у набавкама процењене вредности до 5.000.000 динара.

Поред наведене, ЗЈН дефинише још две ситуације када наручилац не мора да захтева од понуђача да достави доказе о испуњености критеријума за квалитативни избор привредног субјекта:

а) ако на основу података наведених у изјави о испуњености критеријума може да прибави доказе, односно изврши увид у доказе о испуњености критеријума за квалитативни избор привредног субјекта;

б) уколико наручилац већ поседује важеће релевантне доказе (које је нпр. могао да прибави у претходним поступцима).

Уколико на основу достављених доказа не може јасно да се оцени понуда, наручилац може да позове понуђаче или кандидате да допуне или појасне доказе о испуњености критеријума за квалитативни избор привредног субјекта (може да изврши и контролу (увид) код понуђача, односно његовог подизвођача), а може и да, поштујући начела једнакости и транспарентности, захтева достављање неопходних информација или додатне документације у примереном року који није краћи од пет дана.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК" представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 900 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Кључни разлози за заштиту пословне тајне у ИТ индустрији (НДА УГОВОРИ)

Појам пословне тајне, њена употреба и правна заштита предмет су анализе у овом тексту, с тим што је посебан акценат стављен на њен значај у ИТ индустрији, као и на улогу уговора о поверљивости.

Ненад Цвјетићанин,
адвокат

ШТА ЈЕ ПОСЛОВНА ТАЈНА?

Заштиту пословне тајне у Републици Србији регулише неколицина релевантних прописа. Основни закон, односно *lex generalis*, када је реч о пословној тајни, јесте Закон о заштити пословне тајне. Тај закон дефинише пословну тајну као информацију која има комерцијалну вредност због чињенице да није опште позната нити је доступна трећим лицима, која би њеним коришћењем или саопштавањем могла да остваре економску корист, с тим што је од стране држаоца заштићена одговарајућим мерама у складу са законом, пословном политиком, уговорним обавезама или одговарајућим стандардима у циљу очувања тајности, при чему би саопштавање исте трећем лицу могло да нанесе штету држаоцу пословне тајне.

Пословном тајном експлицитно се сматрају и: 1) *неоткривени подаци о тестовима или други подаци чије стварање захтева одговарајући напор и трошкове, који се подносе државним органима ради добијања дозволе за стављање у промет лекова, односно медицинских средстава или пољопривредних хемијских производа који користе нова хемијска једињења, као и ради добијања аката којима се дозвољава стављање у промет биоцидних производа;* 2) *други подаци који су посебним законом, другим прописом или актом правног лица проглашени пословном тајном.*

С друге стране, пословна тајна која садржи податак од интереса за Републику Србију сматра се тајним податком и штити се по одредбама закона којим се уређује тајност података.

Закон о заштити пословне тајне *exempli causa* наводи које се информације штите као пословна тајна. Реч је, пре свега, о финансијским, економским, пословним, научним, техничким, технолошким и производним подацима, студијама, тестовима, резултатима истраживања, укључујући и формулу, цртеж, план, пројекат, прототип, код, модел, компилацију, програм, метод, технику, поступак, обавештење или упутство интерног карактера и слично, без обзира на који начин су сачувани или компилирани.

Закон о заштити пословне тајне, осим што исту дефинише, уједно из њене дефиниције искључује одређене информације које не могу да се сматрају пословном тајном. Тако се пословном тајном не сматра информација која је означена као пословна тајна у циљу прикривања кривичног дела, злоупотребе службеног положаја, прекорачења овлашћења, односно другог незаконитог акта и/или поступања домаћег или страног физичког или правног лица. Поред наведеног, пословном тајном не могу да се штите информације у погледу којих је посебним законом прописано да не могу да представљају пословну тајну.

Поред Закона о заштити пословне тајне, који на интегрални начин регулише пословну тајну, иста је регулисана и Законом о привредним друштвима, који својим одредбама прописује обавезу чувања пословне тајне лицима која имају дужности према друштву.

саном одредбом олакшава се положај даваоца информације будући да је утврђивање претрпљене штете због повреде пословне тајне од стране судског вештака врло комплексан и сложен посао. Наиме, претрпљену штету некада је врло тешко доказати, а како је терет *доказивања (onus probandi)* на држаоцу информације, предвиђањем уговорне казне у великој мери се његов правни положај чини повољнијим.

- Уколико је друга уговорна страна страни правни субјекат (што у пословању ИТ компанија није реткост), врло је значајно предвидети меродавно право, као и суд који ће бити надлежан да решава евентуалне спорове који проистекну из датог уговорног односа.
- Најзад, врло је важно предвидети такозвано продужено трајање дејстава НДА уговора у случају његовог престанка. Наиме, у случају престанка НДА уговора из ма ког разлога, врло је важно пролонгирати његова дејства и након тог момента. У том смислу пожељно је предвидети да ће обавеза поверљивости трајати, примера ради, две године након престанка уговора.

ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ПОВРЕДЕ НДА УГОВОРА

Повреда одредаба НДА уговора (односно одавање пословне тајне) повлачи, између осталог, и одговорност прекршиоца за надокнаду причињене штете (стварне штете и измакле добити), али ако је прекршилац одредбе о заштити пословне тајне повреду извршио намерно, оштећени уместо накнаде штете може захтевати *„накнаду до троструког износа уобичајене накнаде коју би примио за конкретни облик коришћења предмета заштите, да је то коришћење било законито,"* како наводи Закон о заштити пословне тајне. Трострука надокнада има свој пенални карактер и води порекло из раније верзије Закона о жиговима, који је предвиђао идентично решење за надокнаду штете због повреде жига која је последица намере или грубе непажње.

Повреда пословне тајне представља привредни преступ, али и кривично дело. Независно од заштите коју пружају законске одредбе, странке за повреду пословне тајне (уговорене НДА уговором) могу да предвиде плаћање уговорне казне (пенала), и то независно од претрпљене штете, што ми свакако саветујемо како би се у конкретним случајевима избегла вештачења која су обавезна у споровима за надокнаду материјалне штете.

Уколико стране предвиде уговорну казну, парнични поступак био би знатно краћи, а висина надокнаде која треба да се исплати оштећеном потпуно извесна, с обзиром на то да је иста детерминисана самим уговором.

Електронски часопис
ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Електронски часопис Леге Артис – Прописи у пракси налази се на интернет страници **www.legeartis.rs**, ажурира се свакодневно и користи путем корисничког имена и лозинке.

Сви чланци могу да се претражују на различите начине: по речима у називу или самом чланку, правним областима или ауторима, а дат је и преглед најчитанијих чланака у току месеца. Такође, на једном месту налази се и архива свих бројева од почетка објављивања. Чланци се могу чувати у PDF формату, а могу и да се штампају и копирају.

Осим оних које чине штампано издање, у електронском издању налазе су и додатне рубрике: Образовање, Ауторско право, Планирање и изградња и др.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Институт прокуре у Закону о привредним друштвима

Закон о привредним друштвима регулише прокуру као посебан вид пуномоћја, с тим што, и поред законског регулисања, у пракси постоје многе недоумице и правне празнине, на које аутор указује у овом тексту.

Владимир Саичић,
дипл. правник

ПОЈАМ ПРОКУРЕ

Према дефиницији из Закона о привредним друштвима прокура је пословно пуномоћје којим друштво овлашћује једно или више физичких лица да у његово име и за његов рачун закључују правне послове и предузимају друге правне радње. Прокура је вид пуномоћја које се традиционално издваја међу осталим врстама пуномоћја. У њеној законској дефиницији издвајају се два обележја: 1. да се ради о пословном пуномоћју и 2. да се тим пуномоћјем пуномоћници овлашћују да закључују правне послове и предузимају правне радње. И једно и друго обележје Законом нису прецизније одређени, тј. у законском тексту није прецизно назначено каква треба да буду обележја пуномоћја да би се оно сматрало „пословним", нити је одређено какви су то послови и радње „правни". Законодавац је вероватно намеравао да одреди да прокуриста може да закључује уговоре и изјављује вољу за друштво обавезујућим изјавама из области пословања друштва, као и да ограничи делатност прокуристе на пословну делатност друштва, иако у самом тексту Закона то није наглашено.

У правној теорији доминира став да прокуриста има право да у име правног лица закључује све правне послове из оквира његове делатности. Међутим, по мишљењу аутора овог текста, прокуриста не мора да се ограничава само на регистровану делатност правног лица, већ може да га заступа у свим оним делатностима којима се правно лице у пракси бави, без обзира на обим и учесталост бављења одређеном делатношћу. То због тога што је чест случај да правно лице фактички обавља више делатности јер му Закон пружа такву могућност, па чак и да делатност која није регистрована стицајем околности буде више заступљена него регистрована делатност.

Прокура може да се изда и само за огранак друштва, али је Закон нагласио да је у питању изузетан случај, чиме је у ствари законодавац истакао да би, по правилу, прокуру требало издати за заступање друштва у целини, а не по огранцима, ради поједностављивања правног промета. Прокура је непреносива и прокуриста не може дати пуномоћје за заступање другом лицу. **Дакле, све и када би у самој прокури стајало да може да се пренесе на друго лице од стране прокуристе, таква одредба била би ништава.**

ИЗДАВАЊЕ ПРОКУРЕ

Законом о привредним друштвима прописано је да се прокура издаје одлуком свих ортака, односно комплементара, директора, одбора директора или извршног одбора, ако оснивачким актом, односно статутом није другачије одређено. Изменама Закона из 2018. године уведена је новина тако што је мењана до тада важећа одредба којом је за издавање прокуре, поред ортака у ортачком друштву, командитора и комплементара у командитном друштву, у осталим привредним друштвима било предвиђено да прокуру издаје скупштина. По мишљењу аутора овог

услови. **Прокуриста може да откаже прокуру у свако доба, уз обавезу да у наредних тридесет дана, рачунајући од дана доставе отказа друштву, закључује правне послове и предузима друге правне радње, ако је то потребно ради избегавања настанка штете за друштво**.

Што се опозива прокуре тиче, друштво ничим није ограничено у том погледу, с тим што прокуру мора да опозове исти орган друштва који ју је и издао. То произлази из одредбе члана 32. Правилника о садржини Регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију („Сл. гласник РС" бр. 42/2016). Према тој одредби, уз пријаву за упис престанка прокуре подноси се и одлука о опозиву прокуре, а логичким тумачењем долази се до закључка да и та одлука мора да се донесе на исти начин као и одлука о издавању, јер други начин није прописан. Дакле, прокура се опозива одлуком свих ортака, односно комплементара, директора, одбора директора или извршног одбора, ако оснивачким актом, односно статутом није другачије одређено.

У случају да је у ортачком друштву постојала сагласност ортака у погледу давања прокуре, а не постоји сагласност само једног ортака за опозивање прокуре, неће моћи да буде извршено брисање прокуре из Регистра. То решење није добро нити је у складу са Законом о привредним друштвима, ако се примени циљно тумачење закона. Наиме, циљ одредбе да је за издавање прокуре потребна одлука свих ортака јесте тај да прокуриста може да буде лице које сви ортаци желе за прокуристу, тако да би, примењујући наведени метод тумачења за опозив прокуре, требало да буде омогућено да се то изврши изјавом воље само једног ортака или комплементара када су друштва лица у питању. Дакле, по мишљењу аутора овог текста, циљ поменутог закона у погледу прокуре био је да иста не треба да егзистира уколико се сви чланови друштава лица са тим не слажу. Што се отказа прокуре тиче, прокуриста је дужан да и након тог отказа закључује уговоре и предузима друге правне радње, ако је то потребно ради избегавања настанка штете за друштво, што представља фактичко питање које треба ценити зависно од околности сваког посебног случаја.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Као што се може видети, при законском регулисању прокуре постоје многе недоумице и правне празнине. Прокура није јасно дефинисана нити је одређено шта значи пословно пуномоћје, а постоје и системске недоследности приликом издавања и нерегулисаност приликом опозивања, уведен је институт заједничке прокуре, иако у Закону већ постоји институт супотписа који решава иста спорна питања приликом законског заступања, и није регулисано питање прокуристе као заступника правног лица пред судом. Такође, поставља се питање да ли је прокура уопште потребна уколико друштва имају заступнике чија овлашћења могу да ограниче институтом супотписа. Намеће се закључак да и само предвиђање института прокуре у Закону о привредним друштвима представља непотребно „робовање традицији".

Електронско издање **ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ**

Незаобилазна помоћ у раду правника

ПРОПИСИ.НЕТ је електронско издање које се налази на интернет страници www.propisi.net и садржи преко 250.000 међусобно повезаних докумената: прописе, судску праксу, службена мишљења надлежних министарстава, моделе уговора и обрасце из свих области и коментаре прописа.

За пробну лиценцу и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Примена Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране

У наставку је приказана детаљна анализа одредби Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране („Службени гласник РС” бр. 19/2017, 16/2018, 17/2020 и 118/2020).

Богдан Младеновић,
дипл. правник,
секретар Пољопривредног факултета Универзитета у Београду

ПОЈАМ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Термин **декларација** потиче од латинске речи ***declaration*, што значи** објава, изјава, проглас. Појам декларација користи се у многим правним и економским подручјима.

Прво питање које се у вези са наведеном темом намеће јесте питање зашто је декларисање производа, а посебно хране важно, а након тога, и шта је циљ Закона о безбедности хране и Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране. Декларисање хране важно је за потрошаче како би правилно донели одлуку, затим за субјекте у промету хране (произвођачи, увозници, продавци) како би правилно обележили храну која се нађе у промету, али и за државу, која тако спроводи своје политике о заштити потрошача и заштити здравља нације.

Општи циљеви означавања хране свакако су заштита здравља и интереса потрошача на основу тачних и необмањујућих података, обезбеђивање одговарајућег избора хране потрошачу, јасно и читљиво означавање хране, креирање јединствених правила како би се онемогућило стварање „техничких баријера” у промету роба, као и управљање ризиком када постоји опасност од штетног деловања хране на здравље потрошача. Декларација је дакле, нека врста „личне карте” самог производа.

Израз *декларисање*, у смислу одредаба Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране („Сл. гласник РС” бр. 19/2017, 16/2018, 17/2020 и 118/2020), подразумева било које речи, податке, словну ознаку, назив робне или трговачке марке, сликовне приказе или симболе који се односе на храну која се декларише, а налазе се на било којој амбалажи, етикети, документу, алкици, омоту хране или привеску.

ОПШТЕ О ПРАВИЛНИКУ О ДЕКЛАРИСАЊУ, ОЗНАЧАВАЊУ И РЕКЛАМИРАЊУ ХРАНЕ

Правилник о декларисању, означавању и рекламирању хране (даље: Правилник) донео је министар пољопривреде, шумарства и водопривреде на основу овлашћења из члана 30. став 3. Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС” бр. 41/09 и 17/19). Правилник је објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 19/17 (8. 3. 2017. године), а у примени је од 15. јуна 2018. године.

Измене и допуне Правилника вршене су, до дана објављивања овог текста, у три наврата:

- Изменама и допунама Правилника објављеним у „Службеном гласнику РС” бр. 16/18 дефинисано је да храна произведена, упакована у амбалажу и декларисана, односно означена до 15. јуна 2018. године, која притом не испуњава услове прописане наведеним правилником, може да се стави у промет до истека рока трајања, а најкасније до 31. 12. 2018. године.

питања регулисана Правилником, при чему је важност истих за правилну примену Правилника изузетна. Стога ће у наставку бити истакнути називи прилога по реду: Састојци који могу да изазову алергије и/или интолеранције, Храна чија ознака треба да укључи један или више додатних података, Дефиниција висине слова „x", Изузеци од обавезног навођења нутритивне декларације, Назив хране и подаци који се наводе уз назив хране, Навођење и означавање састојака, Хемијски извори витамина и минерала који се додају храни, Навођење количине састојака, Навођење нето количине, Навођење рока трајања и датума замрзавања, Начин навођења земље порекла или земље и места порекла главног састојка, Садржај алкохола, Референтни уноси, Конверзиони фактори, Навођење и приказивање хранљивих вредности.

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

За непоштовање одредаба Правилника о декларисању хране казнену одредбу прописује Закон о безбедности хране. Чланом 80. став 1. прописано је да ће се новчаном казном од 150.000,00 до 1.000.000,00 динара казнити **правно лице** за прекршај дефинисан у тачки 1) означеног члана Закона – ако ставља у промет храну која није означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са тим законом и другим посебним прописом.

У случају да исти прекршај учини **предузетник**, прописана је новчана казна од 50.000,00 до 400.000,00 динара, а у случају да је починилац истог прекршаја **физичко лице**, одређена је новчана казна од 5.000,00 до 30.000,00 динара.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Поред тога што има значајну маркетиншку улогу, транспарентни систем декларисања хране, који се установљава Правилником, јесте систем безбедне хране који треба потрошачима да омогући да сами доносе одлуке и заштите се помоћу информација које сматрају потребним. Декларација садржи суштинске информације на које потрошачи имају право и истовремено спречава приписивање храни својстава и/или особина које она нема.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција ***Моје каматне стопе***, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Заштита проналаска у иностранству

Правна заштита проналазака од великог је значаја јер представља механизам за спречавање неовлашћеног коришћење проналазака на тржишту, али и начин да власник патента поврати уложена средства у развој нових технологија.

Александра Михаиловић,
помоћник директора у Заводу за интелектуалну својину

Нова и инвентивна техничка решења која се штите патентом од стране међународне заједнице препозната су као кључ развоја и напретка читаве људске заједнице. Стварањем Париске уније 1883. године прописан је правни оквир за доношење националних закона у области заштите проналазака. Краљевина Србија била је једна од једанаест земаља оснивача Париске уније. На основу Париске конвенције на нашим просторима написани су први прописи из области заштите индустријске својине и успостављен је национални систем заштите патената. На тај начин власницима патената омогућена је заштита у погледу привредног коришћења заштићеног проналаска, као и повраћај средстава која су уложили у развој нових технологија. Још од установљења Париске уније и стварања првог међународног правног оквира за признавање права индустријске својине основно начело патентног права је начело територијалности, односно да патент важи на територији земље која га је признала.

Успостављање слободног тржишта, као и све већи међународни проток роба и услуга, изазвали су потребу за успостављањем система заштите проналазака који ће бити изнад националног нивоа. Тежња за стварањем јединствених правила на међународном нивоу ради заштите нових проналазака јавила се још средином XX века. Међутим, још увек није био успостављен систем међународно признатог патента који ће важити у свим земљама. Међународна заједница је 1967. године основала Светску организацију за интелектуалну својину (WIPO) под чијим окриљем су усвојени међународни уговори који прописују правила за признавање права индустријске својине. Светска организација за интелектуалну својину улаже велики напор како би се остварила хармонизација патентног законодавства, али супротстављени национални интереси привреда појединих земаља не могу да нађу компромисно решење. Државе не желе да се одрекну свог националног интереса приликом процене да ли одређено техничко решење може да буде признато као патент, нарочито имајући у виду проналаске који се односе на јавно здравље и одбрану и безбедност земље. За сва лица која се баве истраживањем и развојем и на тај начин дођу до нових проналазака правна заштита тих проналазака од нарочитог је значаја јер тако добијају механизам да спрече неовлашћено коришћење проналазака на тржишту, као и да поврате уложена средства у развој нових технологија.

Важно је напоменути да патент свом носиоцу пружа ексклузивно право коришћења, али само на територији земље у којој је проналазак заштићен. Дакле, ако проналазак није заштићен на територији одређене земље, исти може да користи свако лице без плаћања било какве накнаде. Ако је проналазак заштићен патентом, носилац патента може да спречи свако треће лице да га користи без дозволе.

Дозвола за коришћење обично се даје закључивањем уговора о лиценци, која може

рији Европе путем европског патента знатно је скупља, а поступак сложенији у односу на САД или Кину. Из тог разлога се проналазачи или компаније не одлучују на заштиту својих проналазака путем европског патента, што се одражава на број заштићених проналазака. Током 2019. године у САД је признато 333.530 патената, а у Кини 452.804, док је Европски завод признао 137.748 патената.

Конвенцијом о европском патенту прописано је да се пријава европског патента може поднети директно Европском заводу за патенте или преко националних завода држава потписница, као и да су национални заводи надлежни за поступак валидације европског патента. Европски патент након поступка валидације има исто дејство и обезбеђује једнака права као и национални патент у држави чланици ЕПО.

Физичка и правна лица која имају држављанство, пребивалиште или стварно седиште земаља чланица конвенције не морају да имају професионалног заступника у поступку пред ЕПО, док остала физичка и правна лица не могу да иступају самостално. Пријави европског патента која је поднета преко националног завода признаје се датум подношења као да је поднета директно Европском заводу за патенте. Улога националног завода је прослеђивање пријаве европског патента у ЕПО. **Сваки национални завод води Регистар европских патената који су прошли поступак валидације и за већину земаља чланица конвенције тај регистар је доступан и преко ЕПО Регистра** https://register.epo.org/regviewer.

Ако у поступку опозиције или ограничења права пред ЕПО дође до промене патентних захтева, носилац европског патента дужан је да у року од три месеца од објаве тако измењених патентних захтева достави националном заводу те патентне захтеве. Законом о патентима прописано је да се Заводу Републике Србије доставља превод тако измењених патентних захтева на српски језик.

Више од једне деценије трају покушаји Европске уније да створи унитарни систем заштите, према којем би патент који је признат од стране ЕПО аутоматски важио на територији свих земаља чланица уније. Међутим, до краја 2020. године није пронађено компромисно решење када су у питању надлежност и оснивање Европског патентног суда.

За подносиоце међународне пријаве патента Конвенцијом о европском патенту прописана је та погодност да, уместо уласка у националне фазе земаља потписница Конвенције о европском патенту, могу да поднесу захтев за улазак у „регионалну фазу". Таква међународна пријава, која је у року за улазак у националну фазу прослеђена Европском заводу за патенте, назива се Euro- PCT пријава. Euro-PCT пријаве могу да се поднесу само ЕПО, али не и преко националних завода. Европски завод спроводи поступак суштинског испитивања пријаве, тј. испитује патентибилност Euro-PCT пријаве, након чега, ако патент буде признат, подносилац подноси захтеве за валидацију у свим земљама у којима жели да патент важи.

У зависности од премета проналаска и потражње на појединим тржиштима проналазач или компанија требало би да стратешки дефинишу земље у којима желе да остваре заштиту. Један исти проналазак на територијама различитих земаља може да буде заштићен различитим врстама патента. На пример, проналазак у САД преко PCT система може да добије националну заштиту, док ће на територији земаља потписница КЕП тај патент бити признат као европски патент. У том смислу подносиоцу пријаве на располагању стоје различити видови заштите проналаска. У постојећим системима заштите патената национални патентни заводи имају веома значајну улогу. Поред ажурирања пријава патената и доношења одлука о пријави патента, заводи имају и улогу едукације и пружања потпуних информација о могућностима заштите проналаска како на националном тако и на међународном нивоу.

ИНГ-ПРО
3 ДЕЦЕНИЈЕ
С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

Нови подзаконски акти за примену Закона о заштити од пожара

Нови подзаконски акти ближе уређују организовање заштите од пожара према степену угрожености од пожара.

Редакција ИНГ-ПРО

Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС” бр. 111/2009, 20/2015, 87/2018 – други закон, 87/2018 и 87/2018 – други закон) у члану 24. уређује организовање заштите од пожара према угрожености од пожара:

„Привредно друштво, односно друго правно или физичко лице које је власник односно корисник објекта или земљишта са високим ризиком од избијања пожара разврстава се у прву категорију угрожености од пожара (у даљем тексту: субјекат у првој категорији) и обавезно је да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара, обезбеди технички опремљену и обучену ватрогасну јединицу са потребним бројем ватрогасаца и обезбеди адекватну опрему и уређаје за гашење пожара.

Привредно друштво, односно друго правно или физичко лице које је власник односно корисник објекта или земљишта са повећаним ризиком од избијања пожара разврстава се у другу категорију угрожености од пожара (у даљем тексту: субјекат у другој категорији) и обавезно је да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара и стално дежурство са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара и обезбеди адекватну опрему и уређаје за гашење пожара.

Привредно друштво, односно друго правно или физичко лице које је власник односно корисник објекта или земљишта са извесним ризиком од избијања пожара разврстава се у трећу категорију угрожености од пожара (у даљем тексту: субјекат у трећој категорији) и обавезно је да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара и обезбеди адекватну опрему и уређаје за гашење пожара.

Разврставање привредних друштава и других правних и физичких лица из овог члана врши се решењем из члана 23. овог закона.

Министар надлежан за унутрашње послове (у даљем тексту: министар) прописује потребну техничку опремљеност ватрогасне јединице и број ватрогасаца из става 1. овог члана, као и потребан број лица стручно оспособљених за спровођење заштите од пожара из става 2. овог члана.”

На основу члана 24. став 5. Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС” бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18 – др. закони) министар унутрашњих послова донео је Правилник о организовању заштите од пожара према категорији угрожености од пожара („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021, а ступио на снагу 6. 2. 2021. године).

На дан ступања на снагу поменутог правилника престаје да важи Правилник о организовању заштите од пожара према категоријама угрожености од пожара („Сл. гласник РС” бр. 92/11). Њим је прописана техничка опремљеност ватрогасне јединице и број припадника ватрогасне јединице које је обавезан да обезбеди субјекат из прве категорије угрожености од пожара, као и број лица стручно оспособљених за спровођење и организовање превентивних мера и сталног де-

послова у ватрогасној јединици у складу са законом."

У члану 4. предвиђено је следеће:

„За организовање и спровођење превентивних мера заштите од пожара и сталног дежурства, субјекти прве категорије угрожености од пожара, поред руководиоца на пословима превентивне заштите од пожара, треба да ангажују најмање једно лице које ради на пословима заштите од пожара.

Субјекти друге категорије угрожености од пожара морају ангажовати најмање једно лице на пословима руковођења службом заштите од пожара и организовању и спровођењу превентивних мера и сталног дежурства."

У члану 5. одређено је следеће:

„Услове прописане у члану 3. овог правилника субјекти сврстани у прву категорију угрожености од пожара дужни су да ускладе у року од годину дана од дана ступања на снагу овог правилника."

Правилник садржи и два табеларна прилога: „Минимум техничке опремљености, одговарајуће опреме и материјално-техничких средстава коју мора поседовати ватрогасна јединица правног субјекта разврстана у прву, другу и трећу категорију" и „Минимум техничке опремљености, одговарајуће опреме и материјално-техничких средстава коју мора поседовати ватрогасна јединица правног субјекта сврстана у категорију угрожености од пожара I.7. поткатегорија 7. и I.8. поткатегорија 10".

Закон о заштити од пожара у члану 25. регулише ангажовање правног лица за обављање послова из члана 24:

„За обављање послова из члана 24. може се уговором ангажовати привредно друштво, односно друго правно лице које испуњава прописане услове и има овлашћење Министарства за обављање ових послова.

Министар прописује ближе услове за обављање послова из члана 24. овог закона и услове и начин издавања и одузимања овлашћења из става 1. овог члана."

На основу члана 25. став 2. Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС" бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18 – др. закон) донет је Правилник о ближим условима које морају испуњавати правна лица за обављање послова организовања заштите од пожара у субјектима прве, друге и треће категорије угрожености од пожара („Сл. гласник РС" бр. 6/2021 од 29. 1. 2021, а ступио на снагу 6. 2. 2021. године).

Његовим доношењем по први пут је реализовано овлашћење из члана 25. став 2. Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС" бр. 111/2009, 20/2015, 87/2018 и 87/2018 – др. закони – даље: Закон). **У Правилнику су детаљно прописани ближи услови које морају да испуне правна лица за обављање послова организовања заштите од пожара у субјектима прве, друге и треће категорије угрожености од пожара**.

Посебну пажњу треба обратити на одредбе Правилника којима је прописано под којим условима правном лицу може да се изда овлашћење за обављање послова организовања заштите од пожара у субјектима разврстаним у прву категорију угрожености од пожара (члан 4), а под којим условима овлашћење за обављање тих послова у субјектима разврстаним у другу и трећу категорију угрожености од пожара (члан 6). Утврђивање испуњености услова за обављање послова из чл. 4. и 6. Правилника врши се на основу захтева поднетог од стране правног лица. Садржина захтева и шта од прилога треба захтев да садржи регулисано је у члану 11. Правилника.

Аутентична тумачења одредби Закона о спречавању корупције и Закона о високом образовању

Аутентична тумачења Народне скупштине објављена су у „Службеном гласнику РС" бр. 11/2021 од 12. 2. 2021. године.

АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 2. СТАВ 1. ТАЧКА 3) ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ КОРУПЦИЈЕ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС" БР. 35/19 И 88/19)

Одредба члана 2. став 1. тачка 3) Закона о спречавању корупције гласи:

„3) 'јавни функционер' је свако изабрано, постављено или именовано лице у органу јавне власти, осим лица која су представници приватног капитала у органу управљања привредног друштва које је орган јавне власти".

Наведену одредбу треба разумети тако да се односи и примењује на лица која су непосредно бирана од стране грађана, као и лица која бира, поставља или именује Народна скупштина, председник Републике, Врховни касациони суд, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Влада Републике Србије, скупштина аутономне покрајине, влада аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе.

АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 64. СТАВ 1. ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС" БР. 88/17, 27/18 – ДР. ЗАКОН, 73/18, 67/19 И 6/20 – ДР. ЗАКОНИ)

Одредба члана 64. став 1. Закона о високом образовању гласи:

„Орган пословођења универзитета је ректор, факултета – декан, академије струковних студија – председник, високе школе и високе школе струковних студија – директор. Орган пословођења се бира тајним гласањем из реда наставника високошколске установе који су у радном односу са пуним радним временом, а изабрани су на неодређено време. Орган пословођења бира се на три године са могућношћу једног узастопног избора."

Дата одредба у ствари значи да орган пословођења одговарајуће високошколске установе – ректор, декан, председник, односно директор – не може да се бира из реда наставника којима је престао радни однос на крају школске године у којој су навршили шездесет пет година живота (члан 93. став 1. Закона о високом образовању), а затим им је продужен радни однос уговором са високошколском установом на одређено време до две године, уз могућност додатних продужења, а најдуже до краја школске године у којој навршавају седамдесет година живота (члан 93. став 2. Закона о високом образовању).

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава

П: *Да ли је у периоду од 1. јануара 2021. до 31. децембра 2023. године корисницима јавних средстава дозвољено да, без посебних дозвола и сагласности, у текућој календарској години приме у радни однос до 70% укупног броја лица којима је престао радни однос на неодређено време по било ком основу у претходној календарској години искључиво у својству приправника?*

О: Према ставу 1. члана 27к Закона о буџетском систему, у периоду од 1. јануара 2021. до 31. децембра 2023. године корисницима јавних средстава дозвољено је да, без посебних дозвола и сагласности, у текућој календарској години приме у радни однос на неодређено време и радни однос на одређено време у својству приправника до 70% укупног броја лица којима је престао радни однос на неодређено време по било ком основу у претходној календарској години (умањен за број новозапослених на неодређено време и одређено време у својству приправника у тој календарској години). Према томе, ако имате право да примите новозапослене на бази отишлих прошле године, то право можете да искористите:

а) новим запошљавањем на неодређено време и/или

б) новим запошљавање на одређено време у својству приправника.

То значи да корисник јавних средстава одлучује да ли ће у календарској години примати само на неодређено време, или ће примати само приправнике на одређено време, или мешовито и приправнике и на неодређено време – а у свим случајевима до нивоа који дозвољава поменуто мерило из става 1. члана 27к. Дакле, ако за 2021. годину корисник јавних средстава утврди да може да прими укупно десеторо новозапослених, самостално одлучује да ли ће да прими петоро на неодређено и петоро у својству приправника, или ће да прими свих десеторо запослених у својству приправника.

Упућивање запосленог од стране послодавца на анализе у здравствену установу

П: *Приметили смо промене у понашању запослене за време обављања посла, које се манифестују кроз наглe промене расположења и насилничко понашање према другим запосленима. Да ли послодавац може да је упути на одговарајућу анализу у одговарајућу здравствену установу?*

О: Према члану 179. став 4. Закона о раду, послодавац о свом трошку може да упути запосленог на одговарајућу анализу у овлашћену здравствену установу коју послодавац и одреди, ради утврђивања евентуалног постојања злоупотребе права на одсуство са рада због спречености за рад и доласка на рад под дејством алкохола или других опојних средстава, односно употребе алкохола или других опојних средстава у току радног времена, које има или може да има утицај на обављање посла. Одбијање запосленог да се одазове на позив послодавца да изврши анализу сматра се непоштовањем радне дисциплине. Осим на-

3) није осуђивано правоснажном пресудом за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца, као и за кривична дела насиље у породици, одузимање малолетног лица, запуштање и злостављање малолетног лица или родоскврнуће, за кривична дела примање или давање мита; за кривична дела из групе кривичних дела против полне слободе, против правног саобраћаја и против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену кривичну санкцију, и за које није, у складу са законом, утврђено дискриминаторно понашање;
4) има држављанство Републике Србије;
5) зна српски језик и језик на којем остварује образовно-васпитни рад.

Ставом 2. наведеног члана утврђено је да се услови из става 1. тог члана доказују приликом пријема у радни однос, а проверавају се у току рада.

Ставом 3. истог члана утврђено је да су докази о испуњености услова из става 1. т. 1), 3)–5) тог члана саставни део пријаве на конкурс, док се доказ из става 1. тачка 2) истог члана прибавља пре закључења уговора о раду.

Наведеном законском одредбом није предвиђена обавеза школе да у конкурсу наведе и друге доказе као услов за пријем у радни однос по конкурсу за наставника школе. Тај услов може да се тражи само ако је то предвиђено актом школе, али исто тако може да се проверава у току конкурсног поступка ако постоје непосредна сазнања да је учесник конкурса под истрагом или да се против њега води кривични поступак.

Накнада за неискоришћени годишњи одмор

П: *Запослена је била у радном односу на одређено време на радном месту секретара школе са 7. степеном стручне спреме до повратка запослене са функције. Запослени која је мењала дао је оставку на функцију и вратио се на рад у школу, па је запосленој престао радни однос истеком рока на који је закључен. У том тренутку запослена је имала неискоришћен годишњи одмор, па је донето решење о накнади штете за неискоришћен годишњи одмор. Након тога (без прекида у стажу), запослена је засновала радни однос са школом на радном месту референта са 4. ссс. Накнада за неискоришћен годишњи одмор још увек јој није исплаћена иако се запослена више пута обратила школи поводом тога. Да ли је школа у обавези да исплати накнаду за неискоришћен годишњи одмор по претходном ангажовању са 7 ссс или тај неискоришћен годишњи одмор запосленој може да рачуна као „стари" одмор (други део годишњег одмора за 2020. год.) и да је решењем упути на коришћење истог, имајући у виду да сада ради на другом радном месту са нижим степеном стручне спреме?*

О: Чланом 68. Закона о раду („Сл. гласник РС" бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење) утврђено је да запослени не може да се одрекне права на годишњи одмор нити му се то право може ускратити или заменити новчаном накнадом, осим у случају престанка радног односа у складу са Законом.

У конкретном случају запослена је била у радном односу на одређено време на радном месту секретара школе са 7. степеном стручне спреме до повратка запосленог са функције, Радни однос јој је престао истеком рока на који је била ангажована. У тренутку прекида радног односа запослена је имала тринаест радних дана неискоришћеног годишњег одмора. Школа је правилно поступила када је именованој издала решење о накнади штете за неискоришћени годишњи одмор и у обавези је да поступи по том решењу (у року од тридесет дана од дана престанка радног односа), без обзира на то што је запослену одмах радно ангажовала на другим пословима. Реч је о радном односу по другом основу, на другим пословима, где ће запослена такође остварити право на годишњи одмор у складу са законом.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом…" бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Дана жена

Иако 8. март изазива бројне дискусије у јавности, чињеница је да постоји изузетно важан разлог да се тај дан обележава. Права која су мушкарцима припадала већ по рођењу, жене су морале саме да освоје, непрестано се излажући неодобравању, подсмеху или неразумевању. Историја покушаја да се поменута права задобију и изузетне личности које су томе допринеле представљени су у овом тексту.

Вредности борбе за женска права

Мисао да су мушкарци разорили принцип једнакости и да су мирно лишили половину човечанства грађанских права, при чему је природно право жене да се против тога буни јер није инфериорна, а имајући у виду да разлике међу половима настају због неједнаког васпитања жена и мушкараца, пропагирао је још у време Француске револуције секретар Француске академије Кондорсе[1], социолог и економиста. Чак је и тадашњој скупштини подносио предлоге да се женама омогући право на образовање и да им се да право гласа. Од тада до данас уследиле су бројне промене, постављени су законски оквири за унапређење положаја жена и постигнути су бољи услови живота и рада макар у развијенијим земљама, али чини се да нека уврежена мишљења и стереотипи опстају и онемогућавају праву еманципацију. Чињеница је да се само онда када сваки члан једне заједнице добије могућност да оствари све своје потенцијале и да без додатних препрека живи и ствара, може рећи да је људска цивилизација досегла потребан ниво хуманости. Ипак, скоро два века борбе била су потребна да би се жене изборише за елементарна права, која се за мушкарце већ по рођењу подразумевају. Због тога 8. март никако не сме да се сведе на бомбоњеру и каранфил, без свести о значају једнаких социјалних, економских и политичких права свих чланова људске заједнице. Од првих **великих протеста радница у Њујорку 8. марта 1857. године и оснивања синдиката, преко 8. марта 1908. године, када је 15.000 жена марширало улицама Њујорка тражећи краће радно време, боље плате и право гласа**, до данас када су идеје о еманципацији жена дубоко укорењене, а свест о значају бунта велика, борба не може и не сме да престане.

Први пут 8. март је обележен 1911. у Аустрији, Немачкој, Швајцарској и Данској, док је прва прослава у нашој земљи одржана 1914. године у Београду, у тадашњем Народном дому.

СССР је прва прогласила 8. март државним празником, захваљујући Александри Колотај, што су прихватиле и друге социјалистичке земље.

Када је реч о новијем добу, за постизање родне равноправности у Србији релевантне су одредбе[9]:

1) Устава Републике Србије, који гарантује равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности (члан 15). Осим тога, у члану 21. предвиђено је да су пред Уставом и законом сви једнаки и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације, док чланом 36. Устав гарантује једнаку судску, као и правну заштиту свих основних људских права свим грађанима и грађанкама, без дискриминације, укључујући и обраћање међународним институцијама у циљу заштите зајемчених права (члан 22. став 2). Устав, између осталог, забрањује и дискриминацију по основу пола, али не и рода. Веома је важно који се термини у Уставу користе зато што је реч о основном правном акту, који утиче на креирање нижих законских текстова, чији је задатак да остварују политику једнаких могућности.

2) Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС" бр. 22/2009) представља општи или кровни антидискриминациони закон, који је усвојен средином 2009. године, што је био значајан корак у процесу демократизације Србије. Нагласак у том закону је на неоправданости прављења разлика или другачијег поступања, као и на разлогу за такво понашање, а то су лична својства појединца/појединке или групе лица, што укључује и пол и родни идентитет.

3) Закон о равноправности полова („Сл гласник РС" бр. 104/2009), усвојен 2009. године, обавезао је органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности, да прате остваривање начела родне равноправности у свим областима јавног живота и примену међународних стандарда и права загарантованих Уставом. Њим је уређено стварање једнаких могућности остваривања права и обавеза, предузимање мера за спречавање и отклањање дискриминације по основу пола и рода, као и поступак правне заштите у случају дискриминације.

4) Одредбе које се односе на остваривање принципа родне равноправности и заштиту од родно заснованог насиља садржи и низ других законских текстова, који чине тзв. супсидијарно законодавство. Ту улазе кривично, грађанско, породично и радно законодавство, као и закони о образовању, здравственој заштити, изборима, спорту и сл.

Закључак

Од првих корака у борби против неједнакости и потлачености до данас чини се да се много тога променило, а опет изгледа и да није. Да, жене су освојиле право гласа (нису га добиле), право на поседовање имовине, на старатељство над децом и бројна друга права, а не можемо да се отмемо утиску да је њена физичка слабост и даље чини погодном метом, као и да институције, без обзира на прописе и медијску покривеност, и даље мало могу да учине да спрече насиље. Пуни ступци у новинама, на друштвеним мрежама и порталима о томе како је поново нека жена страдала од руке ближњих, о злостављању на радном месту или школи и мизогинске изјаве људи на високим позицијама заједно указују на то да борба уопште није готова, при чему се поједине предрасуде чине неискорењивим. Зато је нужно да организације жена и женска гласила и даље постоје, а нарочито да жене на важним местима у држави гласно и јасно говоре о проблемима са којима се и даље читав род сусреће.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

1 „Женско питање у Србији у XIX и XX веку", Неда Божиновић, Центар за женске студије, 1996, стр. 8

2 https://www.istorijskizabavnik.rs/blog/zasto-se-slavi-osmi-mart

3 „Женско питање у Србији у XIX и XX веку", Неда Божиновић, Центар за женске студије, 1996, стр. 7

4 Ибид, стр. 159

5 Ибид, стр. 230

6 Ибид, стр. 76

7 „Родна равноправност у Србији: стање и перспективе", др Сања Ћопић, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд 2016, стр. 40–44

8 Ибид, стр. 54

9 Ибид, стр. 63

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постизао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Родно осетљив језик

Форензичка лингвистика не бави се само анализом написаног текста или значења које употребљене речи имају, већ и контекстом у ком су употребљене, који итекако може да обликује значење речи и да усмери пажњу циљне групе на одређени појам. На који начин законски текстови креирају јавно мњење, уз осврт на гледишта појединих лингвиста, приказано је у овом тексту.

Анализа дискурса у форензичкој лингвистици

Како је у првом тексту у овој рубрици речено, језик је систем знакова који омогућава комуникацију међу људима, али и више од тога. Развојем друштва, његове функције постају све сложеније, па је и основни елемент за успостављање и одржавање међуљудских односа, као и за преношење идеја и културних модела једне говорне заједнице. Људи конструишу реченице, а затим их повезују у веће целине, па би се могло рећи да „реализација језика у везаном говору”[1] представља дискурс, а под тим се подразумева и однос према саговорнику и говорној ситуацији.

Осим тога што се у средишту интересовања форензичких лингвиста нашла, између осталог, и природа исказа сведока и починилаца кривичних дела, прикривених рекламних порука којима се понекад крше и права, али и саопштења званичника или порука њима упућених, као и аутентичност писаних порука и порука на мобилним телефонима или рачунарима, опроштајних писама у случајевима самоубиства и тестамената, при чему су приписивање ауторства обављали анализом рукописа и садржаја написаног како би утврдили особине личности, порекло и ниво образовања починиоца неког кривичног дела, велику пажњу ти стручњаци поклонили су и значају дискурса за тумачење одређене поруке. При томе, посматрајући дискурс као језик у контексту, односно „језик који је стављен у употребу у друштвеној ситуацији”[2], лингвиста би критичку анализу дискурса требало да обави користећи се методама различитих дисциплина, обухватајући, поред доступног материјала, и саме институције које га креирају и друштвени контекст у ком се реализује оно што је прописано. То значи да анализа дискурса може да обухвати законе и друге стратешке документе које састављају стручњаци, а како је **језик једно од најмоћнијих средстава којима се родна дискриминација остварује**, поменути акти имају пресудну улогу у наметању одређеног поимања улога жена и мушкараца у друштву.

Оно што је важно када су у питању родни стереотипи јесу уврежена веровања о својствима мушкараца и жена, која затим буде

у којој се појављује 12 пута и НСЖ, где се појављује у насловима и поднасловима пет пута, а у читавом тексту чак 56 пута.

Термин „пол” у ЗЗД појављује се 16 пута самостално, док се у ЗРП појављује 15 пута самостално. Интересантно је да се у НСЖ пол не употребљава самостално, а у СЗД се самостално употребљава чак 43 пута. Поред тога, пол се веома често употребљава у одредницама и сложеницама у свим анализираним документима, и то у ЗРП чак 89 пута, у НСЖ укупно 43 пута, док се у ЗЗД појављује 17, а у СЗД 19 укупно пута. Поменуте одреднице у вези са полом су на пример ***„разликовање по полу”, „заступљеност полова”, „равноправност полова”, „полна сегрегација” и „дискриминација на основу пола”***. Приметно је и да се реч „пол” у свим наведеним документима, а посебно у оба закона, често користи као замена за реч „жена”, односно значење је сведено на биолошки пол. Поред тога, у наведеним документима у одређеним ситуацијама **термини „пол” и „род” користе се као синоними**, на шта је указано у претходном поглављу као на погрешну употребу.

С друге стране, **термин „род”** употребљава се само једном у ЗРП, два пута у ЗЗД, седам пута у НСЖ и пет пута у СЗД. Што се тиче одредница и сложеница које садрже термин „род”, појављују се само по два пута у ЗРП и ЗЗД, а у стратегијама 71 пут у СЗД и чак 116 пута у НСЖ. Треба указати на то и да се у стратегијама појављује низ термина као што су ***„родна анализа”, „родне улоге”, „родна осетљивост” и „родно буџетирање”***. Иако би требало да представљају интегрални део законодавног оквира, политика уродњавања не постоји ни у једном од два анализирана закона, као ни обавеза родне анализе, родне процене политика и родног буџетирања. То наводи на закључак да су оба закона писана у кључу политике једнаких могућности. Родна перспектива, односно увођење родне перспективе помиње се скромних 7 пута у НСЖ, од тога два пута у поднасловима. То је изузетно мало ако узмемо у обзир да се заправо читава НСЖ и активности прописане у њених шест приоритетних области (политика, медији, економија, образовање, здравље и борба против родно заснованог насиља) заснивају на увођењу родне перспективе у друге области практичних политика. Што се тиче СЗД, у њој су жене издвојене као посебно дискриминисана група, за коју су, у циљу унапређења њиховог положаја, прописане посебне мере. Може се приметити и да се у СЗД недоследно користи родно осетљив језик (нпр. жене Ромкиње, десет жена амбасадора, четири жене генерална конзула или конзулке).

Наведени резултати показали су одређену промену друштвеног контекста у временском периоду од 2009. до 2016. године јер је приметан позитиван помак у стратегијама у поређењу са законима нарочито када је о родној перспективи реч у Националној стратегији за родну равноправност. Промена је посебно значајна јер је на државном нивоу препознато да политика једнаког третмана и специфичне политике родне равноправности које се ослањају на оснаживање жена не дају жељене ефекте. Међутим, с обзиром на то да је поменута стратегија још увек нова у Србији, као и да још увек нема анализе ефеката њене примене, прерано је оцењивати да ли ће допринети измени постојећих образаца моћи и хијерархија у друштву.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

1 „Увод у општу лингвистику”, Ранко Бугарски, Чигоја штампа, Београд 2009, стр. 226

2 „Анализа дискурса закона и стратегија у области родне равноправности и забране дискриминације”, Зорана Антонијевић, Косана Бекер, стр. 4

3 „Gender bias and Sexism in Language”, Michela Menegatti, Department of Psychology, University of Bologna and Monica Rubini, Department of Psychology, Alma Mater Studiorum University of Bologna, 2017, на линку: https://oxfordre.com/communication/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-470

4 Ибид, стр. 7

5 https://www.isj.sanu.ac.rs/2018/05/14/jezik-rodne-ravnopravnosti/

6 http://www.nin.co.rs/pages/article.php?id=102355928

7 „Механизми за родну равноправност” Мршевић Зорица, у „Зборник предавања са курса Политике родне равноправности” Д. Поповић, Београд: Женске студије, стр. 17.

8 „Gender bias and Sexism in Language”, Michela Menegatti, Department of Psychology, University of Bologna and Monica Rubini, Department of Psychology, Alma Mater Studiorum University of Bologna, 2017, на линку: https://oxfordre.com/communication/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-470

9 „Анализа дискурса закона и стратегија у области родне равноправности и забране дискриминације”, Зорана Антонијевић, Косана Бекер, преузети су резултати истраживања.

Преглед прописа...

ИЗДВАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И РАДНИ ОДНОСИ

- Уредба о начину и поступку достављања података, као и о другим питањима у вези са достављањем података и вођењем Регистра запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021)

- Посебан колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Сл. гласник РС” бр. 9/2021 од 5. 2. 2021)

- Закључак Владе (05 број 131-1206/2021) („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

- Закон о социјалној карти („Сл. гласник РС” бр. 14/2021 од 17. 2. 2021)

ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

- Наредба о допуни Наредбе о забрани посета и ограничењу кретања у објектима установа за смештај старих лица („Сл. гласник РС” бр. 7/2021 од 3. 2. 2021)

- Упутство о допуни Упутства о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 3. 2. 2021)

- Уредба о утврђивању Програма директних давања из буџета Републике Србије привредним субјектима у приватном сектору у циљу ублажавања економских последица проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

- Уредба о утврђивању Програма распореда и коришћења субвенција за подршку раду угоститељске и туристичке привреде због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о допуни Правилника о имунизацији и начину заштите лековима („Сл. гласник РС” бр. 7/2021 од 29. 1. 2021)

ОБРАЗОВАЊЕ

- Правилник о измени Правилника о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021)

- Правилник о допунама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива („Сл. гласник РС” бр. 10/2021 од 10. 2. 2021)

- Аутентично тумачење одредбе члана 64. став 1. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС” бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19 и 6/20 – др. закони) („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ПОЖАРА

- Правилник о изменама Правилника о Регистру хемикалија („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021)

- Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини документације која се подноси уз захтев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021)

- Правилник о ближим условима које морају испуњавати правна лица за обављање послова организовања заштите од пожара у субјектима прве, друге и треће категорије угрожености од пожара („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021)

- Правилник о организовању заштите од пожара према категорији угрожености од пожара („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021)

Преīлед ūроūиса...

Народној банци Србије и о начину и роковима достављања тих података („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

САОБРАЋАЈ

- Уредба о допуни Уредбе о категоризацији железничких пруга које припадају јавној железничкој инфраструктури („Сл. гласник РС” бр. 6/2021 од 29. 1. 2021)

- Наредба о хомологацији склопова заменских кочних облога, кочних облога добош кочница, дискова и добоша за моторна и прикључна возила („Сл. гласник РС” бр. 10/2021 од 10. 2. 2021)

- Правилник о изменама и допунама Правилника о саобраћајној сигнализацији („Сл. гласник РС” бр. 14/2021 од 17. 2. 2021)

- Одлука о измени Одлуке о висини посебне накнаде за употребу јавног пута, његовог дела и путног објекта (путарина) („Сл. гласник РС” бр. 15/2021 од 19. 2. 2021)

ПОЉОПРИВРЕДА

- Правилник о методама испитивања сорте ланика (Camelina sativa (L) Crantz.) ради признавања сорте („Сл. гласник РС” бр. 10/2021 од 10. 2. 2021)

- Листа одобрених супстанци („Сл. гласник РС” бр. 13/2021 од 17. 2. 2021)

ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ

- Правилник о измени и допунама Правилника о утврђивању плана издавања пригодних поштанских марака и мотива редовних издања поштанских марака („Сл. гласник РС” бр. 15/2021 од 19. 2. 2021)

СПРЕЧАВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ, ЛОБИРАЊЕ

- Аутентично тумачење одредбе члана 2. став 1. тачке 3) Закона о спречавању корупције („Сл. гласник РС”, бр. 35/19 и 88/19) („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

- Уредба о минималним техничким условима код обавезне уградње система техничке заштите у банкама и другим финансијским организацијама („Сл. гласник РС” бр. 9/2021 од 5. 2. 2021)

- Одлука о изменама и допунама Одлуке о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа („Сл. гласник РС” бр. 9/2021 од 5. 2. 2021)

- Правилник о условима за кандидовање организација у области спорта за организовање великог међународног спортског такмичења на територији Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

- Одлука о изменама и допунама Одлуке о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Сл. гласник РС” бр. 11/2021 од 12. 2. 2021)

... донеūих између два броја

ИНГ-ПРО
3 ДЕЦЕНИЈЕ
С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

ИНГ-ПРО

3 ДЕЦЕНИЈЕ

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

